

והר"ש ליברמן⁵) קבע את מקומה של פיגמא על יד האיצטדיון של טבריה. ולפי מה שביאר ליברמן לנכון את דברי הירושלמי, יוצא שפיגמא היתה מחוץ לעיבורה של טבריה, אבל בתוך תחומה של טבריה, וזה מתאים לדברי ר' מנא לפי פירושי הג"ל. ומעתה הנני משער, כי פוגמא ופומא היינו הן; אלא שהדבר צריך עיון, אם הגימל של פיגמא נשמטה בטעות, או שפומא הוא מבטא אחר לאותו השם.

ש. ח. קוק

(5) תרביץ ג', ע' 207 = הירושלמי כפשוטו, ע' 292.

על קביעת זמנו של "רעש שביעית"
(למאמרו של מרגליות, לעיל, ע"ע 97—104)

כרוניקרים ערביים ובזנטיים מדברים על רעש אדיר והרסני שהתחולל ב־18 בינואר 746 אחספה"נ בכל ארץ-ישראל וטוריה; וכנראה מכוונים דבריהם לרעש שמיכאל הסורי קובעו בשנת 947, והמציין בין השאר את חורבנה של טבריה והפיכתם של שלושים מבתי כנסיותיה. ראה: Michel Le Syrien, *Chronique* (trad. Chabot), t. II, p. 509 s.

נתן שלם

קלארנס ס. פישר

ב-14 ביולי ש.ז. מת בירושלים מי"מ מנהל בית הספר האמריקאי לחקירת המזרח הפרופ' קלארנס ס. פישר, — אחד מטובי הארכיאולוגים האמריקאיים אשר הקדיש את כוחותיו לחקר קדמוניות ארץ-ישראל. המנוח השתתף כארדיכל צעיר בחפירות נפרד בבבל (1898—1900) ובחפירות שונות במצרים. בשנים 1908—1910 היה אחד ממנהלי משלחת האוניברסיטה של הרוורד בשומרון. בשנים 1921/23 ניהל את החפירות בבית שאן מטעם האוניברסיטה הפנסילבנית שבפילדלפיה ובשנים 1925/26 — את החפירות במגדו מטעם המכון המזרחי של אוניברסיטת שיקאגו. הפרופ' פישר השתתף גם בחפירות שונות של ביה"ס האמריקאי לחקירת המזרח ומוסדות אחרים. מפעלו החשוב ביותר הוא הקורפוס המלא של כלי החרס מכל התקופות שנתגלו בחפירות בארץ-ישראל. את שני הכרכים הראשונים של הקורפוס הספיק למסור לדפוס ואת השלישי לא זכה לסיים. באביב שעבר קיבל המנוח רשיון מאת מחלקת העתיקות לערוך יחד עם הכותב חפירות-נסיון בבית-ירח (ח'רבת כרך), אבל התכנית לא יצאה אל הפועל. בן 65 היה במוותו. — יהי זכרו ברוך!

ב. מ.

בחברה העברית לחקירת א"י ועתיקותיה

בחורף ובאביב תש"א ערכה החברה מחזור הרצאות בירושלים על תנושא: התנ"ך והארכיאולוגיה. הרצו ה"ה ש. ייבין (תקופת האבות וראשית הכתב העברי), ד"ר ע. בן-דור (התרבות הכנענית בזמן כבוש הארץ), פרופ' מ. צ. סגל (ימי השופטים), ד"ר ב. מייזלר (הממלכה העברית בימי דוד ושלמה) ופרופ' א. ל. סוקניק (תקופת מלכי ישראל). בפרק הזמן הנ"ל נערכו על-ידי החברה גם הרצאות על נושאים שונים בירושלים, בתל-אביב (בשותפות עם הסתדרות המורים) ובחיפה (בשותפות עם האגודה להשתלמות במדע). הרצו ה"ה מ. אבי-יונה (האסטרטגיה של החשמונאים; החפירות בנהריה); פרופ' מ. שובה (הכתובות

היווניות שנתגלו בבית-שערים בשנת 1940); ש. ייבין (מפלגות ומשפחות במלכות יהודה);
 ב. מייזלר (לכיש - עיר-מבצר במלכות יהודה).
 בסתיו הבא תערוך החברה מחזור הרצאות בירושלים ובסניפים על הנושא: תקופת
 הבית השני.

ספרים חדשים

אטלס היסטורי של עם ישראל, בעריכת ד"ר פ. א. טיילהבר וד"ר י. שפירא. ספר ראשון:
 תקופת המקרא מאת ד"ר ב. מייזלר. הוצאת י. שפירא, בסיוע "מוסד ביאליק", תל-אביב. תש"א.
 הספר כולל 30 מפות - מתקופת האבות ועד אלכסנדר מקדון, - מלוות הסברה קצרה, מפתחות וכו'.
 ז. וילנאי, מדריך ארץ-ישראל: תל-אביב, השרון והשפלה. הוצאת "תור" - ארץ-ישראל,
 תל-אביב, תש"א.

זהו השני לשורת המדרכים המפורטים לאזורי הארץ השונים ולארצות השכנות.
 נ. ה. טורטשינר, ספר איוב. חלק ראשון. הוצאת הספרים על יד האוניברסיטה העברית.
 ירושלים, תש"א.

פירוש מקורי ומפורט לספר איוב - פרי עבודה של שלשים שנות חקירה. - "פירוש זה, הבא
 לבאר ספר שירה קדום, שעברו עליו תהליכים מסובכים בתולדותיו, אי אפשר לו שיהיה פשוט
 וקל בכל דבריו..." "ועל כן ימצא הקורא בפירוש זה פרקים שלמים, אשר כמעט בכל פסוק
 ופסוק בהם הוכרחתי לברר מחדש את פשוטם, גם במקום שכל מלה ומלה לעצמה נראית כידועה
 ומובנת" (מתוך ההקדמה).

ספר הגבורה, אנתולוגיה היסטורית ספרותית, סדורה בידי י. הלפרין. חלק א'. הוצאת
 "עם עובד", תל-אביב, תש"א.

Guide to Tel-Aviv - Jaffa, by Y. Nedivi, B. Maisler, S. Yeivin,
 M. Feuchtwanger. Edition "Olympia", Tel-Aviv, 1941.

R. W. Hamilton, *Excavations against the North Wall of Jerusalem*,
 1937-38. QDAP Vol. X No. 1, 1940.

P. M. Purves, *The Early Scribes of Nuzi*. Chicago, 1940.

mentioned, but a legal term, which occurs also in the forms
 ἐμβαδεία — ἐμβατεία. The verb is ἐμβαίνειν — ἐμβαδεύειν — ἐμβατεύειν.
 It means the taking over by the creditor of pledged property.
 Gulack in his *History of Jewish Law in the Talmudic epoch* I. has
 proved the existence of the term in the Talmud, it corresponds to
 אדרכתא; the Talmudic expression is probably influenced by the Greek
 term. Zosimianus has acquired the burial place by ἔμβασις, as the
 original proprietor had pledged it in security for a debt and failed
 to redeem his pledge. The inscription means: "(Tomb) of Zosimianus.
 Purchase by forfeit of pledge".